

Styre: Universitetsstyret

Styresak: 28/16

Møtedato: 28.04.2016

Dato: 04.04.2016

Arkivsaknr: 2011/7569

Budsjettpost for åpen publisering

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- Styresak 88/12 Universitetets policy for og ordning med Open Access: <http://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/w2/20/2012-088.pdf>
- Protokoll styresak 88/12 Universitetets policy for og ordning med Open Access: <http://www.uib.no/ledelsen/75412/protokoll-fra-m%C3%B8te-i-universitetsstyret-29112012>
- Evaluering av forsøksordning med budsjettpost for åpen publisering ved UiB – rapport fra arbeidsgruppe og reviderte retningslinjer: Ephorte – saksnummer 2011/7569-48
- Evaluering av forsøksordning med budsjettpost for åpen publisering ved UiB – tilføyelse fra arbeidsgruppe og reviderte retningslinjer: Ephorte – saksnummer 2011/7569-48

Saken gjelder:

UiB støtter i dag åpen publisering økonomisk ved å gi tilskudd til all åpen publisering. Spesielt hybriddelen av dette er økonomisk krevende og ventet å øke mye. UiB er blant meget få institusjoner som støtter hybridpublisering.

En arbeidsgruppe ved UiB har anbefalt at UiB skal fortsette med fullskala støtte, også hybridpublisering. Styret må ta stilling til om og hvordan UiB skal støtte åpen publisering fremover.

Samlet sett bør økonomi og hensynet til en felles fremgangsmåte i sektoren veie tungt når UiB velger modell. Modellen skal også være forutsigbar og miljøene skal ha tid til å kunne innrette seg på endringer. Universitetsdirektøren innstiller derfor på at støtte gis som følger:

vedtak:

UiB fortsetter ordningen med støtte til åpen publisering etter følgende retningslinjer:

- Først gis 100 % støtte til ren åpen publisering
- Deretter gis 50 % støtte til hybridpublisering på nivå 2
- Total støtte skal være innenfor en fast årlig budsjettsum på 5,5 mill. kroner
- Støtten gis frem til og med 2019 og vurderes på nytt før 2020.

Endringene i ordningen iverksettes fra 1. oktober 2016

Kjell Bernstrøm
universitetsdirektør

18.04.2016/Tormod Eismann Strømme-Sven-Egil Bøe

Vedlegg:
1. Saksframstilling

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
28/16

Møtedato:
28.04.2016

Arkivsaksnr:
2011/7569

Budsjettpost for åpen publisering

I 2012 vedtok Universitetsstyret følgende politikk for åpen tilgang til forskningsresultater: *Ansatte bes om i størst mulig grad å gjøre sine vitenskapelige publikasjoner åpent tilgjengelige i åpne arkiv og/eller ved åpen publisering.* Samtidig vedtok Universitetsstyret å etablere en budsjettpost for å dekke kostnader ved åpen publisering som en forsøksordning i 3 år.

Bakgrunn for vedtaket var en rapport fra en arbeidsgruppe for UiBs ordninger med Open Access. Gruppen anbefalte at UiB skulle vurdere å etablere en budsjettpost for kostnader ved åpen publisering på nivå 1 eller 2, inkludert hybridtidsskrifter.

Den 3. juni 2015 ble det oppnevnt en arbeidsgruppe for evaluering av forsøksordningen med budsjettpost for åpen publisering med følgende mandat:

Arbeidsgruppen bes evaluere den treårige forsøksordningen med en budsjettpost for åpen publisering ved UiB. Gruppen bes videre vurdere om og eventuelt i hvilken form en budsjettpost ved UiB skal videreføres.

Arbeidsgruppen bes spesielt om å:

- *Vurdere de faglige og økonomiske implikasjonene ved prøveordningen.*
- *Se budsjettposten i sammenheng med nasjonale og internasjonale utviklingstrekk og praksiser for støtte til åpen publisering.*
- *Vurdere implikasjonene av å videreføre budsjettposten som*
 - a) *en fullskala ordning uten begrensninger*
 - b) *kun støtte til rene Open Access-tidsskrift*
 - c) *støtte til både rene Open Access-tidsskrift og hybridtidsskrifter med visse begrensninger.*
- *Vurdere dagens retningslinjer for tildeling.*
- *Vurdere budsjettposten som del av UiBs politikk for Open Access.*
- *Belyse budsjettposten som en del av UiBs abonnementsordning på tidsskrift.*

Gruppen som ble ledet av Eyvind Rødahl leverte sine anbefalinger 15. september 2015. I tillegg ble det levert en tilføyelse til anbefalingene 9. februar 2016.

Arbeidsgruppen mener budsjettposten for åpen publisering har oppfylt målsetningen om økt, åpen tilgang til forskningsresultater ved UiB. Budsjettpostens innretting og administrasjon har vært viktige suksessfaktorer, og gruppen anbefaler derfor at budsjettposten blir videreført som en fullskalaordning.

Anbefalingene er som følger:

- 1) *Budsjettposten fortsetter som en fullskalaordning som inkluderer støtte til publisering i Open Access-tidsskrift, hybridtidsskrift, og åpen publisering av bøker. Dersom kostnadene blir for høye, foreslår gruppen å sette en begrensning på støtte til hybridpublisering ved i prioritert rekkefølge å:
 - a) *fjerne støtte til hybridpublisering på nivå 1 og redusere støtte til hybridpublisering på nivå 2 til 50% av forfatteravgiften.*
 - b) *fjerne støtte til hybridpublisering på nivå 2.**
- 2) *Budsjettposten administreres av Universitetsbiblioteket etter vedlagte retningslinjer.*
- 3) *Tjenesten synliggjøres sentralt på UiBs nettsider slik at ansatte enkelt kan finne søknadskjema, retningslinjer og informasjon om tjenesten.*
- 4) *Budsjettposten evalueres etter 4 år i 2019.*
- 5) *UiB arbeider for å styrke egenarkiveringen ved UiB og Bergen Open Research Archive (BORA) som et alternativ til åpen publisering.*
- 6) *UiB arbeider for at CRISStin i nasjonale konsortieavtaler med utgivere inngår avtaler der forfatteravgift for åpen publisering inngår som en del av abonnementskostnadene.*

Anbefalinger i tilføyelse fra 9. februar, 2016:

- 7) *Budsjettposten kan også gi støtte til åpen publisering med andre finansieringsmodeller enn APC, for eksempel institusjons- eller forfattermedlemsskap. Dette vurderes av Universitetsbiblioteket.*
- 8) *Budsjettposten støtter ikke åpen publisering av ph.d.-avhandlinger (monografier). Unntak kan gjøres i særskilte tilfeller hvor det har funnet sted vesentlig bearbeiding av den opprinnelige avhandlingen og en ny fagfellevurdering er gjennomført.*
- 9) *UiB oppfordrer fagmiljøene om å opprette fagspesifikke ISSN-serier for publisering av ph.d.-avhandlinger i samarbeid med andre nasjonale institusjoner.*

Vurdering av åpen publisering - diskusjon

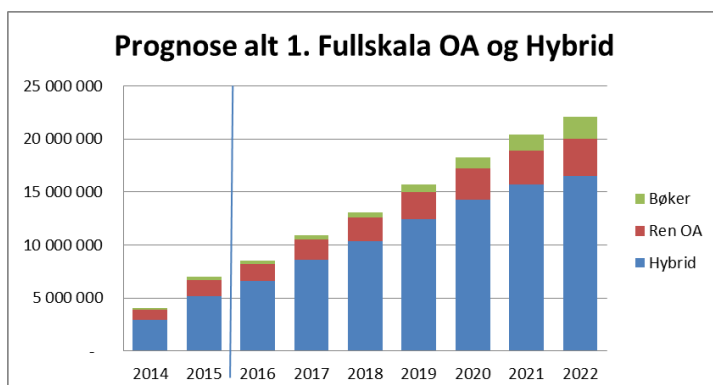
Arbeidsgruppens tilrådning danner utgangspunkt for den videre vurdering av hvordan UiB skal forholde seg til denne saken. Det vises særlig til kapittel 7 i rapporten som drøfter fordeler og ulemper ved de ulike modellene. Det er her naturlig at økonomiperspektivet kobles inn i større grad, men også at en ser saken i en videre sektorpolitisk sammenheng.

Arbeidsgruppen har i sine anbefalinger ønsket å videreføre en fullskalaordning som inkluderer støtte til publisering i Open Access-tidsskrift, hybridtidsskrift og åpen publisering av bøker (alternativ 1). Arbeidsgruppen har samtidig tatt høyde for at det kan være nødvendig å begrense midlene som blir brukt og har derfor foreslått en prioritering av hva som bør støttes.

Fullskalaalternativet

Ved en videreføring av fullskalaordningen må man i de neste årene regne med at utgiftene fortsetter å stige. Man kan anslå en stigning basert på foregående år. Samtidig er det med dagens støtteordning et stort uutnyttet potensiale for åpen publisering. De fleste abonnementstidsskrift tilbyr nå hybridpublisering og således kunne storparten av artikler med korresponderende forfatter fra UiB allerede i dag vært publisert åpent. Basert på diskusjonen i arbeidsgruppens rapport, kan man anslå at cirka 50 prosent av alle UiBs artikler har korresponderende forfattere fra UiB. Grunnen til at nærmere 50 prosent av artiklene ikke allerede er åpent publisert, handler ikke om begrensninger i tildelingskriteriene, men at UiBs ansatte bevisst eller ubevisst har valgt bort en slik mulighet. Basert på dette har Økonomiavdelingen utarbeidet følgende prognose for budsjettbehov frem mot 2022.

Figur 1. Prognose fullskalaordning

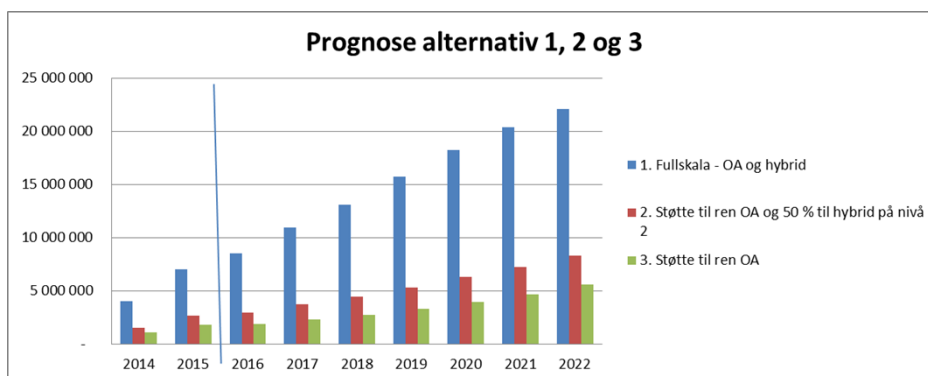

Fullskalaalternativet innebærer en sannsynlig fortsatt kraftig vekst i utgiftene til publiseringsstøtte. Årets budsjett på 5,5 mill. kroner ventes å bli passert i løpet av høsten og bli om lag 7 mill. kroner. Frem til 2022 vil utgiftene etter de forutsetninger som er lagt inn i prognosene skape et budsjettbehov på over 20 mill. kroner.

Alternativer med begrensninger

Dersom Universitetsstyret ønsker å innføre økonomiske begrensninger mener arbeidsgruppen det er støtte til publisering i rene Open Access-tidsskrift og støtte til åpen publisering av bøker som bør prioriteres (alternativ 3 i figur 2 under). Alternativt også å støtte 50 % av APC for hybridpubliseringer på nivå 2 (alternativ 2 i figur 2 under). Økonomiavdelingens anslag på disse alternativene er vist sammen med fullskalaalternativet (alternativ 1) i figur 2.

Figur 2. Prognose fullskalaordning, begrenset til 50 % av hybrid og kun OA

Alternativ 2 og 3 er antatt å bli vesentlig mindre kostnadskrevenne enn fullskalaalternativet. Laveste kostnader er knyttet til alternativ 3 med støtte bare til ren åpen publisering av artikler og bøker (ren OA-publisering).

Støtte til ren OA-publisering

Ved en begrensning av støtten til bare å omfatte rene Open Access-tidsskrift og åpen publisering av bøker, som er i tråd med kriteriene til andre publiseringsfond i Norge, vil det være lettere å anslå årlige utgifter. Publisering i rene Open Access-tidsskrift ved UiB har vist en liten årlig vekst. Det springende punktet vil være støtte til åpen publisering av bøker der

hver enkelt publikasjon er svært kostbar. Siden dette er et nytt fenomen er det uklart hvordan det vil utvikle seg de neste årene.

Økonomisk kan man anta at behovet for midler til ordningen ville falle umiddelbart fordi en begrenser støttemulighetene, for å så på sikt ta seg opp og nærme seg dagens nivå fordi ren OA-publiserings vil øke.

Støtte til OA-publiserings og delvis støtte til hybridpublisering

En fjerning av støtten til hybridpublisering vil medføre at færre artikler i de mest prestisjefylte tidsskriftene kan publiseres åpent. Det er få rene Open Access-tidsskrift på nivå 2.

Arbeidsgruppen har derfor foreslått at man kan gi en begrenset støtte til hybridpublikasjoner på nivå 2 på 50 prosent av artikkelavgiften. Samtidig mener arbeidsgruppen at det er viktig å styrke arbeidet knyttet til egenarkivering ved UiB. Det er en måte å sikre at artikler som blir publisert i abonnementstidsskrift likevel kan gjøres åpent tilgjengelige.

Økonomisk kan en anta at behovet for midler til ordningen ville falle i starten fordi en begrenser støttemulighetene, men det vil falle mindre enn for ren OA-alternativet. På sikt vil nivået ta seg opp til dagens nivå eller noe høyere fordi en vil se en økning i både ren OA-publiserings og hybridpublisering på nivå 2.

Kombinasjonsmodell med fast økonomisk ramme

Et alternativ kan være å sette en fast budsjettsum og fordele støtte etter bestemte regler til ren åpen publisering og hybridpublisering. Arbeidsgruppen har ikke vurdert et slikt alternativ, men alternativet inkluderes i vurderingene i dette notatet.

Valg av modell

En endring av dagens modell vil innebære en reduksjon, fjerning eller begrensnings av støtten til hybridpublisering. En slik endring fordrer en overgangsordning slik at forskere som allerede er i en søknadsprosess ikke blir rammet. Det bør også være tid til å gjøre fagmiljøene kjent med de nye kriteriene for tildeling, før de blir iverksatt. Om det skal avsettes en fast, årlig budsjettsum og støtte til publisering i rene Open Access-tidsskrift og åpen publisering av bøker skal prioriteres, vil det uavhengig av hvilken modell man velger føre til at støtte til hybridpublisering blir redusert og på sikt faset ut. Man står således overfor flere muligheter.

- Man kan videreføre dagens tildelingskriterier (alternativ 1) innenfor et begrenset budsjett. Siden tildeling av støtte skjer fortløpende og ren Open Access-publiserings skal prioriteres, vil man ved årets start måtte fordele budsjettsummen mellom ren Open Access og hybridpublisering. Summen som avsettes til hybridpublisering vil derfor gradvis avta. Det kan få det uheldige utslaget at det bare er de som søker i første halvår som får tildelt støtte til hybridpublisering.
- Man vil innenfor dagens budsjett ha tilstrekkelige midler om man begrenser støtten til ren Open Access og 50 % av forfatterbetalingen for hybridartikler på nivå 2 (alternativ 2). Etter noen år vil trolig også en slik modell medføre at man må avvise søknader til hybridartikler. En annen utfordring ved en slik modell er at den kan bli vanskelig å kommunisere tydelig til fagmiljøene, siden støtten til hybrid blir videreført, men i veldig begrenset grad. Det kan også by på utfordringer å administrere slik delvis støtte.
- Den siste modellen innebærer å fjerne støtten til hybridpublisering ved å begrense støtten til bare å omfatte rene Open Access-tidsskrift og åpen publisering av bøker (alternativ 3). Man kan da sette en spesifikk dato der støtten til hybrid skal opphøre.

En slik modell vil være enklere å administrere og kommunisere til fagmiljøene. Samtidig må man anta at enkelte fagmiljø vil reagere på at støtten til hybridpublisering blir fjernet. Modellen vil også på kort sikt føre til en kraftig reduksjon av artikler som blir publisert åpent ved UiB.

Sektorpolitiske vurderinger

Universitetet i Bergen har som mål at resultatene av forskningen ved institusjonen skal være offentlig tilgjengelige og vil legge forholdene til rette for økt og åpen tilgang til forskningsresultater. Open Access bidrar til å gjøre universitets forskning synlig og tilgjengelig. En slik åpen tilgang til forskningsresultater samsvarer med universitets samfunnsrolle. Open Access og økt tilgang til forskningsresultater kan knyttes til UiBs målsetning om å være et internasjonalt synlig forskningsuniversitet der den akademiske friheten brukes til å skape forskning og utdanning av høy kvalitet.

Det stilles stadig strengere krav om åpen tilgang fra eksterne forskningsfinansører. Forskningsrådet krever åpen tilgang til alle vitenskapelige artikler som er resultat av forskning helt eller delvis finansiert av Forskningsrådet. Tilsvarende krav gjelder for EUs rammeprogram Horisont 2020. I perioden 2014-2019 bidrar Forskningsrådet med å dekke inntil 50 prosent av publiseringsavgiften i rene Open Access-tidsskrifter til institusjoner som har et publiseringsfond eller tilsvarende ordninger. Forskningsrådets målsetting med støtteordningen er å bidra til at institusjonene etablerer rutiner og finansieringskilder for kostnader ved åpen publisering. Etter at støtteordningen opphører i 2019 mener Forskningsrådet at artikkelutgifter til Open Access må inngå som en del av institusjonenes ordinære driftskostnader.

I januar 2016, ble det nedsatt en nasjonal arbeidsgruppe som skal bistå regjeringen i arbeidet med å etablere nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater. Resultatene fra dette arbeidet vil legge føringer på institusjonenes videre arbeid med Open Access.

Universitetsdirektøren sine kommentarer:

UiB ønsker å arbeide for økt utbredelse av åpen publisering. Etter universitetsdirektørens vurdering bør det bety fortsatt støtte til åpen publisering. Slik støtte bør være på linje med det som gis ved andre institusjoner og gjeldende praksis er i hovedsak at det gis støtte til ren åpen publisering og ikke til hybridpublisering. Dette betyr at støtte til ren åpen publisering er linjen UiB bør følge. Dersom UiB skal avvike fra en slik praksis må det være som en tidsbegrenset overgangsordning.

Uansett valg av modell, vil endringene gi utfordringer i den praktiske gjennomføringen, og eventuelt en nedgang i antall publiseringer med åpen tilgang på kort sikt. På den annen side vil en ikke-ændring bety store økte utgifter i årene fremover, - og at ordningen ved UiB avviker fra ordningen andre universiteter bruker.

Samlet sett bør økonomi og hensynet til en felles fremgangsmåte i sektoren veie tungt når UiB velger modell. Modellen skal også være forutsigbar og miljøene skal ha tid til å kunne innrette seg på endringer.

Universitetsdirektøren innstiller derfor på at støtte gis som følger:

UiB fortsetter ordningen med støtte til åpen publisering etter følgende retningslinjer:

- Først gis 100 % støtte til ren åpen publisering

- Deretter gis 50 % støtte til hybridpublisering på nivå 2
- Total støtte skal være innenfor en fast årlig budsjettsum på 5,5 mill. kroner
- Støtten gis frem til og med 2019 og vurderes på nytt før 2020.

Endringene i ordningen iverksettes fra 1. oktober 2016

En slik modell vil på sikt fase ut støtten til hybridpublisering fordi ren åpen publisering vil øke og etter hvert kreve andelsmessig mer av den faste budsjetttrammen.

18.04.2016/Sven-Egil Bøe/Tormod Eismann Strømme